

Plebiscyt na Górnym Śląsku

20 marca 1921 r. - data znacząca dla historii kozielskiego i prudnickiego regionu. Na ten dzień wyznaczono plebiscyt, który miał zdecydować o przynależności Górnego Śląska do Polski lub Niemiec.

Rok 2021 to 100. rocznica wybuchu III powstania śląskiego, które miało znaczący wpływ na kształt granicy zachodniej II RP.

Przygotowania do plebiscytu rozpoczęły się już w 1919 r. po podpisaniu traktatu wersalskiego. Poprzedziły go dwa powstania śląskie wynikające z niezadowolenia Ślązaków z decyzji podjętej w Wersalu.

Na teren objęty plebiscytem przyjechali przedstawiciele Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej, a z nimi wojska włoskie, francuskie i brytyjskie, aby nadzorować przebieg głosowania na Śląsku. Dopuszczenie do głosowania emigrantów przez władze polskie miało zaważyć na jego wyniku.

PLEBISCYT I JEGO NASTĘPSTWA

Do głosowania 20 marca 1921 r. przystąpiło 95.6 % mieszkańców powiatów: *bytomskiego, katowickiego, gliwickiego, strzeleckiego, opolskiego, lublinieckiego, kozielskiego, rybnickiego, pszczyńskiego, tarnogórskiego, kluczborskiego, głubczyckiego i część powiatu prudnickiego.*

Obszar plebiscytowy objął ponad 10 tys. km kw. Na tym terenie mieszkało 1,9 mln ludności, która w 60 % posługiwała się językiem polskim. Do głosowania dopuszczono osoby, które ukończyły 20 lat. Wśród głosujących emigranci stanowili 19,3 %, co przełożyło się na konkretne liczby. Niemcy ściągnęli specjalnymi pociągami na obszar plebiscytowy 182 tys. osób, Polska - 10 tys.

Wyniki plebiscytu okazały się niekorzystne dla Polaków. Za przynależnością do Polski opowiedziało się 40,3 % głosujących, za przynależnością do Niemiec - 59,7%.

Głosowanie w okręgu kozielskim obejmującym wsie kozielskie i prudnickie, miasto Koźle i Głogówek: 69 620 głosów oddano za przyłączeniem do Rzeszy, a 16 668 do Polski. W powiecie kozielskim dane obrazują liczby 36 417 i 12 193.

Wyniki plebiscytu na obszarze dzisiejszego Kędzierzyna- Koźla

Koźle - głosujących 4 895, za Polską 542

Kędzierzyn i Pogorzelec - głosujących 2 367, za Polską 393

Cisowa - głosujących 609, za Polską 185

Kłodnica - głosujących 2 033, za Polską 494

Kuźniczki - głosujących 207, za Polską 57

Lenartowice - głosujących 579, za Polską 190

Miedary Blachownia - głosujących 491, za Polską 276

Miejsce Kłodnickie - głosujących 209, za Polską 124

Rogi - głosujących 634, za Polską 129

Rybarze - głosujących 122, za Polską 5

Sławięcice - głosujących 819, za Polską 238

Sławięcice - Kolonia głosujących 285, za Polską 105

Obszary dworskie

Kędzierzyn - Pogorzelec - głosujących 107, za Polską 47

Blachownia - głosujących 35, za Polską 6

Sławięcice - głosujących 456, za Polską 71

Przyczyny można upatrywać w przewadze ludności niemieckiej zamieszkującej teren plebiscytowy, a także dopuszczenie do głosowania emigrantów, którzy zmienili wynik głosowania na niekorzyść Polski. Przy powszechnym spisie ludności 60% wykazywało posługiwanie się polskim językiem, jednak nie są to dane wiarygodne, gdyż bardzo często mieszkańcy obszaru plebiscytowego

deklarowali język polski ze względu na sąsiadów lub inne okoliczności.

Przegrany plebiscyt spowodował decyzję o wyznaczeniu przez Międzysojuszniczą Komisję Plebiscytową nowej granicy, w której m.in. Koźle miało przynależeć do Niemiec.

Wydarzenia te spowodowały strajki, które objęły obszary plebiscytowe. Polska organizacja bojowa zdecydowała, że jedyną drogą odzyskania Górnego Śląska jest walka zbrojna, zaczęto więc przygotowywać plany operacyjne działań zbrojnych.

Tak doszło do wybuchu III powstania śląskiego, które objęło swoim działaniem m.in. Koźle i okolice.